

'YABANCI DİLİ GELİŞTİRME YÖNTEMİ' İLE YABANCI DİL DERSLERİNDE OKUMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Yrd. Doç. Dr. Yasemin DARANCIK

Ç.Ü. Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi ABD
ydarancik@cu.edu.tr

ÖZET

Yabancı dil eğitiminde öğrencilerin okuma becerisinin geliştirilmesi genellikle geleneksel okuma etkinlikleriyle yürütülmektedir. Öğretmen odaklı okuma etkinliklerine bir yenilik getirmek adına çalışmada okuma becerisinin geliştirilmesini sağlayan alternatif bir yöntem olan 'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi' ayrıntılarıyla tanıtılmıştır. Yöntem '2. Yabancı Dil olarak Almanca' dersine katılan İngiliz Dili Eğitimi ABD 4. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerden yöntem ile ilgili alınan dönütler neticesinde bu yöntemin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okuma, Yabancı Dil Dersi, Alternatif Yöntem, Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi

ZUSAMMENFASSUNG

Im Fremdsprachenunterricht wird die Lesefertigkeit der Schüler/Studenten hauptsächlich mit traditionellen Leseaktivitäten durchgeführt. Um den lehrerzentrierten Leseaktivitäten eine Innovation zu bringen wird in dieser Arbeit 'Die Fremdsprachenwachstumsmethode, die eine alternative Methode um die Lesefertigkeit zu entwickeln ist, ausführlich dargestellt. Diese Methode wurde mit den Studenten der Abteilung Englischdidaktik des 4. Jahrgangs, die am Seminar 'Deutsch als Zweite Fremdsprache' teilgenommen haben, durchgeführt. Nach dem Feedback der Studenten über diese Methode wurde der Nutzen dieser Methode dargelegt.

Schlüsselwörter: Lesen, Fremdsprachenunterricht, Alternative Methoden, Fremdsprachenwachstumsmethode

Giriş

Okuma becerisi; yazma, konuşma ve duyma becerileri gibi yabancı dil eğitiminde önemli bir yer teşkil etmektedir. "Yabancı dil öğretiminde okuma metnin kullanılması, öğrencilere 'kültürel' dilsel bir etkinlik sunmak demektir." (Buttaroni, 1997, s. 227) Bunun yanı sıra okuma eylemi öğrencilere erek dilde yeni sözcükler, deyimler ve kültürel ifadeler öğretmekte ve sözkonusu yabancı dilin konuşulmasında da akıcılık sağlamaktadır. Felsefeci Francis Bacon'un "okumak; insana olgunluk, konuşmada canlılık, yazmada açıklık verir" sözü okumanın insanlara neler sunduğunun iyi bir göstergesidir. (Gülerer / Batur, 2004, s. 77-88)

Yabancı dil öğretiminde okuma süreci genellikle okuma öncesi, okuma esnası ve okuma sonrası etkinlik adı altında üç aşamadan oluşmaktadır. (karş. Demirel, 2010, s. 109-114)

Öğretmen, öğrencilere metni okutmadan önce metnin konusu ile ilgili hazırlık yaptırmakta; metnin ana konusuyla ilgili beyin fırtınası, soru-cevap tekniği ve resim betimleme gibi ön çalışma yaptırabilmektedir. Okuma esnasında ise, öğrencilerden okurken okuma öncesi elde ettikleri bilgileri geliştirmeleri istenmektedir. Bu aşamadan sonra da, öğrencilerden okuduklarını anlayıp analiz etmeleri talep edilmektedir. Bu süreç ise öğrencilere genellikle metinle ilgili soruların sorulmasıyla gerçekleşmektedir. (bkz. Ehlers, 1996)

Bir öğretmenin sürekli bu aşamalar doğrultusunda okuma dersini şekillendirmesi halinde; öğretmen tek düzelikten kaçınmayacak ve dersten sıkılan öğrenciyi de aktif hale getiremeyecektir. Böylece öğrenci 'tek düze' ve 'sıkıcı' şekillendirilmiş yabancı dil dersinden uzaklaşmakta ve öğrenim verimli bir şekilde gerçekleş(e)memektedir. (bkz. Darancık, 2008)

Bu çalışmanın amacı 'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi'nin yardımıyla sürekli bu üç aşamayla şekillendirilen okuma dersinin dışına çıkarak okuma sürecine yeni bir yaklaşım, daha doğrusu yeni bir boyut getirmektir.

Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi

'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi' 80'li yıllarda Viyana'da Susanna Buttarani ve Alfred Knapp tarafından 'Anti-Yöntem' olarak adlandırılmış ve yetişkinler ile gençler için geliştirilmiştir. (Buttarani / Knapp, 1988)

'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi' Noam Chomsky'nin 'Evrensel Dilbilgisi' kuramına dayanmaktadır. 'Evrensel Dilbilgisi' kuramına göre, dil ve dil yetisi insana doğuştan gelen bir yetenekle parametreler vasıtasıyla beyinde sınıflandırılmaktadır. (bkz. Lewandowski, 1994, s. 1206) Ancak bu çalışmada yöntem dil edinimi açısından ayrıntılı açıklanmayacaktır, yöntemin uygulama boyutu ele alınacaktır.

Sözkonusu yöntem anlama ve okuma becerilerine yönelik kurgulanmıştır. Ancak bu becerilerin yanı sıra sözcük öğretimine, yazma ve konuşma becerilerine de katkısı oldukça fazladır.

'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi' 3 ana ve bunların alt aşamalarından oluşmaktadır. Ancak bu yöntem için geliştirilmiş hazır bir ders planı yoktur. Bu noktada değinilmesi gereken bir konu da yabancı dil öğretim yöntemlerine yönelik hazırlanmış ders planlarının her sınıfta aynı şekilde uygulanıp uygulanamayacağıdır. Unutulmaması gereken diğer bir konu da; uygulanan yöntemlerde öğretmen değişiklik yapabilmekte, yöntemi kendi öğrenci grubuna göre şekillendirebilmektedir. Bu nedenle bu çalışmada öğrencilerin seviyeleri ve ders içeriği göz önünde bulundurularak örnek bir ders planı hazırlanmaya çalışılmış ve böylece yöntem görselleştirilerek tanıtılmıştır.

Bu bölümde 'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi'nin aşamaları ayrıntılı bir biçimde tanıtılacaktır.

A) Dinleme

Yöntemin ilk aşaması üç alt aşamadan oluşmaktadır. Sözkonusu aşamalar salt dinlemeye yönelik şekillendirilmiştir.

1. Aşama: Dinleme ve Sözlü Bilgi Alışverişi

Öğrencilere, metin önce kasetten dinletilmektedir. Metne ait kaset/CD yoksa telaffuzu iyi olduğu varsayımıyla öğretmen de metni öğrencilere kendi okuyabilmektedir. Ancak öğretmen telaffuzunun dışında okuma hızına ve sözcüklerdeki vurgulara da dikkat etmelidir. Metni dinletmeye/okumaya başlamadan önce öğretmen, öğrencileri "Çok dikkatlice dinleyin" diye uyarmalıdır. İlk dinlemeden sonra öğrenciler ikili gruplar halinde anladıklarını birbirleriyle paylaşmaktadır. Bu süreçte öğrencilere kendi ana dillerini kullanmaya izin verilmektedir.

2. Aşama: Dinleme ve Yazılı Bilgi Alışverişi

2. aşamada metin zorluk derecesi göz önünde bulundurularak bir kaç kez daha dinletilmektedir. Son dinlemede öğrencilerden ilgilerini çeken, daha doğrusu bilmedikleri üç-beş sözcüğü not almaları istenmektedir. Daha sonra öğrencilerin bu kez ikili, üçlü veya dörtlü gruplara bölünerek, bilmedikleri sözcüklerin kendi ana dillerinde ne anlama gelebileceğini tartışmaları istenilmektedir. Bu aşamada öğrencilere kesinlikle sözlük kullanmalarına izin verilmemektedir.

3. Aşama: "Yaşayan Sözlük": Sınıf içerisinde Bilgi Alışverişi

Son aşama "yaşayan sözlük" olarak adlandırılmaktadır. Bu aşamada gruplar içerisinde anlaşılmayan sözcükler tüm sınıfa yöneltilmektedir. Sözcüklere yanıt verilemez ise, öğretmen devreye girmekte ve sözcüklerin anlamını vermektedir. Sınıfa yöneltilen sözcükler öğrenciler tarafından not alınmaktadır.

Bu işlemden sonra metin tekrar iki veya üç kez dinletilmektedir. Bu kez de farklı gruplar oluşturulur ve tekrar elde edilen bilgiler grup içerisinde paylaşılır. Bu sürecin tekrarlanmasının amacı, öğrencilerin farklı gruplar ile kaynaşmasını ve farklı bilgilerin paylaşılmasını sağlamaktır.

Metnin çok fazla dinletilmesi/okunması öğrencilerin sıkılmasına yol açabilir ve öğrenci dikkatini derse vermeyebilir, bu nedenle öğrencilere içerikle ilgili sorular sorulabilir veya metne yönelik eşleştirme, doğru-yanlış veya resim betimleme gibi farklı alıştırmalar yapılabilir.

Son olarak da metin bir kez daha dinletilmekte/okunmaktadır. Bu etkinlik kırk dakikayla sınırlandırılmalıdır.

B) Okuma

Yöntemin ikinci ana aşaması üç farklı beceriyi geliştirmeye yönelik şekillendirilmiş ve 3 aşamadan oluşmaktadır. Metin okunmakta, anlamaya çalışılmakta ve metin hakkında konuşulmaktadır.

1. aşama: Bireysel Okuma

"Okuma metinleri gerçeklere dayalı, biçim ve içerik açısından zengin ve ölçülü bir uzunlukta olmalıdır. Bunun yanı sıra öğrencilerin ve öğretmenlerin de ilgisini çekmelidir." (Ortner, 1998, s. 109)

Bu aşamada öğrencilere yabancı dilde dinledikleri metin dağıtılmakta ve okumaları için anadilde yazılmış bir metnin okunmasına verilen süreden iki kat fazlası bir zaman verilerek, öğrencinin tek başına, sessiz ve dikkatlice metni okuması

istenmektedir. Daha sonra öğrenciden yanındaki arkadaşıyla veya küçük gruplarda metnin konusunun ne olduğunu tartışmaları istenmektedir.

2. aşama: Bireysel Okuma, İlginç Sözcüklerin Altını Çizme

İkinci dikkatli okumada öğrencilerden okuma esnasında öğrenmek istedikleri veya ilginç buldukları üç veya dört dinlerken atladıkları ve okurken bilmediklerinin farkına vardıkları sözcüğün altını çizmeleri istenmektedir. İkili gruplar halinde bu sözcüklerin anlamları anlatılmaya, yani çözülmeye çalışılmaktadır. Anlaşılmayan sözcükler yine tüm sınıfa sunulmaktadır. Tüm öğrencilerden yanıt gelmez ise, öğretmen birinci ana aşamada olduğu gibi yine devreye girerek sözcüğün anlaşılmasını sağlamaktadır. Bilinmeyen kelimeler birinci ana başlıkta olduğu gibi tekrar öğrenciler tarafından not alınmaktadır.

3. aşama: Ortak Sözlük, Bireysel Okuma

Öğrenciler tüm sözcükleri not aldıklarından, yukarıda belirtilen etkinlik sonrasında öğrencilerin 'Ortak bir Sözlüğü' oluşmaktadır. Bunun üzerine öğrenciler tekrar metni okumakta, sözcüklerin altını çizmekte ve gruplar arasında bilgi alışverişi yapılmaktadır. Böylece öğrencilerin sözlüğüne yeni bilinmeyen sözcükler eklenmektedir.

C) Lingua-Puzzle, Yazma

Tek aşamadan oluşan yazma-anlama etkinliğine "Lingua Puzzle" adı verilmiştir. Metnin 20-30 saniyelik bir bölümü öğrencilere tekrar dinletilir ve öğrencilerden dinleme esnasında yazabildikleri kadar çok yazmaları istenmektedir. Aynı bölüm bir kaç kez dinletilir veya okunur ve öğrencilerden yazarken eksiklerin tamamlanması istenir. Daha sonra öğrenciler yanındaki arkadaşlarıyla yazdıklarını karşılaştırır, eksik yerleri tamamlar ve yanlış yerleri de düzeltirler.

Bu işlemden sonra metin tekrar dinletilir ve öğrencilerin puzzle şeklini aldığı yazıları yani eksik kalan yazıları doldurulmaya çalışılır. Daha sonra farklı ikili gruplarla karşılıklı olarak eksik kalan kısımlar tamamlanır ve hatalar düzeltilmeye çalışılır. Bu şekilde 'Puzzle' yerine oturmakta, kısacası tamamlanmaktadır.

Metin tekrar dinletilir, yine bireysel olarak yazma eylemine geçilir, fakat bu kez bilgiler üç veya dört kişilik gruplar tarafından düzeltilir ve tamamlanır. Aynı işlem metin tamamlanana kadar yapılabilmektedir. Bu öğretmenin tercihinin ya da amacına bağlıdır.

Metnin büyük bir bölümü yaklaşık %90 veya %100'ü gruplar tarafından yazıldıktan sonra, metin öğrenciler tarafından öğretmene dikte edilmektedir. Bu arada öğretmene sunulan tüm alternatifler not alınır. Anlaşılmayan yerler teypten tekrar dinletilir ve metin son halini alır. Daha sonra tahtaya yazılmış olan metnin doğru biçimi öğrenciler tarafından defterlerine geçirilir.

Bu süreç içerisinde öğrenciler bir metni nasıl inceleyeceklerini ve adım adım metni nasıl anlayacaklarını öğrenmiş olacaklardır.

Dil öğrenimi bir süreçtir. Öğrenci yabancı bir dili öğrenmeyi etkili kılabilmek için kendisine öz bir strateji benimsemelidir. 'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi' öğrencilerin kendi stratejisini ve bireysel olarak nasıl öğrenebileceğini ve çalışabileceğini geliştirmesine yardımcı olmaktadır.

'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi'ne Yönelik Örnek Bir Ders Çizelgesi

Sözkonusu yöntemin ders işleniş çizelgesi 90 dakikalık bir ders programına uygun bir şekilde oluşturulmuştur. Ders programının oluşumunda zaman, yöntemin işlevi ve uygulaması, sınıf içerisindeki faaliyetler ve kullanılacak araç-gereçler dikkate alınmıştır. Yöntem beş noktadan oluşan aşağıdaki tabloda özetlenerek çizelge haline getirilmiştir ve bundan önce ayrıntılı bir şekilde sunulan yöntemin işleniş görselleştirilmiştir.

Çizelgenin hangi seviyedeki öğrenciye uygulandığı önemli değildir. Her seviyede aynı çizelge uygulanabilmektedir. Değişen; öğrencinin seviyesine göre metin seçimidir.

ZAMAN	İŞLEV	UYGULAMA	FAALİYET SOSYAL BİÇİM	AMAÇ
1. Ders yaklaşık 5 dak.	Giriş/Tanım	Selamlama ve yöntemin tanıtılması	Öğretmen Sunumu	Ön bilgi
yaklaşık 5 dak.	A) Dinleme 1. Aşama: Dinleme ve Sözlü Bilgi Alışverişi	Metnin dinletilmesi/ okunması Öğrencilerin anladıklarını birbirleriyle paylaşması	Öğretmen Sunumu İkili Çalışma	Dinleme becerisini geliştirmek İletişimi sağlamak böylece anlamayı pekiştirmek
yaklaşık 15 dak.	2. Aşama: Dinleme ve Yazılı Bilgi Alışverişi	Metnin 2-3 defa dinletilmesi/ okunması Öğrencilerin 3-5 sözcüğü not alması ve sözcükleri çözümlemesi	Öğretmen Sunumu İkili, üçlü veya dördü çalışma	Dinleme becerisini geliştirmek ve yabancı dilin fonetik yapısının özelliklerinin farkına varmak Sözcük dağarcığını geliştirmek
yaklaşık 20 dak.	3. Aşama: "Yaşayan Sözlük": Sınıf içerisinde Bilgi Alışverişi	Anlaşılmayan sözcüklerin çözümlenmesi için tüm sınıfa yöneltilmesi. Metnin tekrar iki veya üç kez dinletilmesi/okunması Farklı gruplarla	Öğrenci ve öğretmen sunumu İkili, üçlü veya dördü çalışma Öğretmen-	Sözcük dağarcığını geliştirmek Dinleme becerisini geliştirmek ve yabancı dilin fonetik yapısının özelliklerinin

		bilgilerin grup içerisinde paylaşılması	öğrenci sunumu	farkına varmak
		Bir sonraki dinlemede öğrencilere içerikle ilgili soruların sorulması veya farklı alıştırmaların yapılması		Anlamayı pekiştirmek
ARA				
2. Ders yaklaşık 10 dak.	B) Okuma 1. Aşama: Bireysel Okuma	Metnin dağıtılması Sessiz ve dikkatlice öğrencilerin metni okuması İkili veya küçük gruplarla bilgi alışverişinde bulunulması (içerikle ilgili)	Öğrenci çalışması İkili, üçlü veya dörtlü çalışma	Okuma becerisini geliştirmek İletişimi sağlamak böylece anlamayı pekiştirmek
yaklaşık 10 dak.	2. Aşama: Bireysel Okuma, İlginç Sözcüklerin Altını Çizme	Okuma esnasında üç veya dört sözcüğün altının çizilmesi. İkili gruplar halinde bu sözcüklerin anlamlarının anlatılması ve tüm sınıfa sunulması, yanıt aranması.	Öğrenci çalışması İkili çalışma	Sözcük dağarcığını geliştirmek
yaklaşık 10 dak.	3. Aşama: Ortak Sözlük, Bireysel Okuma	Metnin okuması, sözcüklerin altının çizilmesi ve gruplar arasında bilgi alışverişinin yapılması.	Öğrenci çalışması İkili çalışma	Sözcük dağarcığını geliştirmek
yaklaşık 15 dak.	C) Lingua-Puzzle, Yazma	Metnin bir bölümünün dinletilmesi Dinleme esnasında öğrencilerin metni yazması ve grup çalışması ile yazılanların tamamlanması ve düzeltilmesi.	Öğretmen sunumu Öğrenci çalışması İkili Çalışma	Dinleme becerisini geliştirmek Yazma becerisini geliştirmek

‘Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi’nin Uygulama Boyutu

Yöntem '2. Yabancı Dil olarak Almanca' dersine katılan Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerine “Eine mutige Frau” (bkz. Dahlhaus, 1998, s. 155) adlı metin ile uygulanmıştır. Söz konusu öğrenciler Almanca dersini 3. sönestrden itibaren seçmeli olarak işlemektedir.

Yöntem öğrencilere uygulanmadan önce öğrencilerin ‘2. Yabancı Dil olarak Almanca’ dersi ile ilgili düşüncelerini sorgulayan bir anket yapılmıştır. Anket öğrencilerin Almanca önbilgilerini ve Alman dili hakkındaki düşüncelerini sorgulamaktadır. Sınıf, yaş ortalaması 21-23 olan 14’ü kız ve 2’si erkek toplam 16 öğrenciden oluşmaktadır. Sınıfın %90’ı Almanca dersini lisede görmüştür. Sınıfta hiç kimse daha önce Almanya’da bulunmamıştır. Ankette bulunan Almanca’yı lisanstan önce bilip bilmedikleri sorusuna tüm sınıf 'evet' cevabı vermiştir ve açıklamalarda bulunmuşlardır. Sınıfın geneli Almanca’yı çok az öğrendiklerini (dilbilgisi, basit cümleler, sayılar ve kelimeler olarak) ve dersin faydalı olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %75’i Almanca’nın zor bir dil olduğunu, %75’i Almanca’yı anlamada zorluk çektiklerini, %75’i dersin çok ilgisini çekmediğini belirtmişlerdir. Ancak öğrencilerin %68’i Almanca’nın gelecekleri için gerekli olduğu, ikinci bir dil bilmenin iş bulma olanaklarını arttıracığı bilincindedirler.

Anketin 15. sorusu 'Bir Yabancı Dil Dersi Sizce Nasıl Olmalıdır?' yorumu açık bir soru olarak verilmiştir. Öğrencilerin düşünceleri hiçbir değişiklik yapılmadan aşağıdaki bölümde olduğu gibi verilmektedir:

- Soyut bir ders olmamalı. Öğrenenler onun bir dil olduğunun sadece gramerden ibaret olmadığını farkında olmalıdırlar.
- 4 temel beceriyi (konuşma, yazma, okuma, dinleme) geliştirmeye yönelik olmalıdır.
- Bütün yeni materyaller kullanılmalı ve yeni gelişmeler hem öğretmen hem de öğrenciler tarafından takip edilmelidir.
- Konuşmaya dayalı eğitim verilmeli.
- Mümkün olduğunca eğlenceli geçmeli. Almanca sevdirmelidir. Sadece gramer üzerine yoğunlaşılmalıdır.
- Yeni metotlarla ve yeteri kadar materyal kullanıp, öğrenci merkezli bir ders olmalıdır.
- Oyunlarla, müziklerle işlenmeli. Gramer ağırlıklı olmamalıdır.
- Bence önemli olan o dili kullanacak ortamı oluşturmaktır. Eğer öğrenciler öğrendiklerini bir şekilde kullanırsa hem dersi sever; hem de öğrendikleri kalıcı olur. Yani sınıfta etkin katılımı sağlamak gerekir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, öğrenciler geleneksel ders yöntemlerinden sıkılmış, yabancı dil dersinin oyunlarla, müziklerle işlenmesi ve çağdaş yöntemlerin kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır.

Öğrencilerin büyük bir bölümü ilköğretimden itibaren yabancı dil derslerine katılmış, ancak bir ilerleme kaydedememişlerdir. Lisans döneminde mesleklerine yönelik farklı eğitim dersleri gördüklerinden yabancı dil dersinin sadece dil bilgisinden ibaret olmadığını, geleneksel yöntemlerin yanı sıra çağdaş yöntemlerin de var olduğunu fark ederek birer öğretmen adayı olarak yabancı dil derslerinin bu şekilde işlenmesi gerektiğinin bilincine varmışlardır.

Bundan dolayı da öğrenciler derste ilgi çekici, çağdaş bir yöntem olan 'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi'nin kullanılmasıyla motivasyonları oldukça artarak derse sürekli katılım sağlamışlardır.

Yabancı Dili Geliştirme Yönteminin Uygulanması

Uygulanan anketten sonra öğrencilerle yöntemi uygulamak üzere 'Eine mutige Frau' (Cesur Kadın) adlı okuma metni seçilmiştir. Okuma metnin seçiminde metnin ikinci yabancı dil olarak Almanca dersine uygun olmasına dikkat edilmiştir. Metin hem ilgi uyandırıcı hem de basit bir şekilde kurgulanmıştır. Bu yöntemdeki amaçlardan biri; zor bir metin uygulayarak öğrencileri çıkmaza sokmak değil, öğrencilere anlaşılır ve basit bir metin vererek bir metni nasıl rahat çözümleyebileceklerinin yolunu göstererek onların bağımsız çalışmalarını da sağlayabilmektir.

Öğretmen bu noktada önemli bir rol oynamaktadır. Öğrencilerin seviyelerini, dersin içeriğini iyi bilmeli ve ona göre de uygulanacak metni seçmelidir. Ayrıca söz konusu yöntem uygulanırken bir çok kez metin okunduğundan, öğrencilerin sıkılmaması için ilgi çekici bir metin seçilmesi daha doğru olur. Seçilen metnin sonu merak uyandırmalıdır ki, öğrenciler heyecanla metnin sonunu öğrenmek istesinler.

Dinleme adlı birinci ana başlığın ilk aşaması olan 'Dinleme ve Sözlü Bilgi Alışverişi'nde metin öğrencilere iki kez okundu ve dikkatli dinlemeleri konusunda telkinde bulunuldu. Okuma sonrasında öğrenciler yanındaki arkadaşlarıyla metnin içeriği ile ilgili anladıklarını birbirleriyle paylaştılar. Bu süreç öğrencilerin kendi ana dillerinde gerçekleşmiştir. Ancak daha önce de bahsedildiği gibi; öğretmen öğretim yöntemlerini derse uygun bir şekilde şekillendirebilir, yöntemlerle oynayabilir ve dersine uygun bir hale getirebilir. Bu noktada da öğretmen metni bir kez daha okuyabilir ve öğrenci gruplarını gezerek öğrencilerin metnin konusunu yabancı dilde anlatmalarını isteyebilir. Böylece onları söz konusu yabancı dilde konuşmaya da teşvik etmektedir.

Dinlemenin ikinci alt aşaması olan 'Dinleme ve Yazılı Bilgi' aşamasında metin tekrar okundu ve öğrencilerden bilmedikleri sözcüklerin içerisinden bilmedikleri üç-beş sözcüğü not almaları istendi. Daha sonra öğrenciler dörtlü gruplar oluşturarak, yazdıklarını birbirleriyle paylaştılar, kısaca bilgi alışverişinde bulundular. Ve bilmedikleri sözcükleri birbirinden öğrenmeye çalıştılar.

Öğrenciler bu aşamada, kendi grupları içerisinde buldukları sözcükleri karşılaştırıyor ve kelimeler üzerinde tartışıyorlar. En önemli nokta öğrencilerin kesinlikle **sözlük kullanmalarının yasak olmasıdır**. Daha sonra grup içerisinde anlamı çözülemeyen kelimeler önce sınıfa soruldu, buna rağmen anlamı çözülemeyen sözcükler var ise, bu kez öğretmene yöneltildi. Öğretmen bu esnada devreye girip, öğrencilerin bilmediği kelimeleri açıkladı. Kuramsal bölümde yer verilmemesine rağmen, öğretmenin bilinmeyen sözcükleri tahtaya yazması daha yararlı olacaktır.

Çünkü uygulama esnasında fark edilen ilginç durum da, öğrencilerin Alman dilinde yeterli pratiğe sahip olmadıkları için öğretmen metni okuduğu esnada öğrenciler kelimeleri farklı anlayıp yanlış, daha doğrusu metin içerisinde geçmeyen kelimeleri not aldıkları gözlemlenmiştir. Bazı gruplar bunu fark edip kelimeyi çözümlemiş, ancak bazı gruplar bu yanlışın farkına varmamışlardır.

Öğretmen bu kelimenin bu metin içerisinde geçmediğini söylememelidir. Öğrenci ilerleyen aşamalarda bunu kendisi fark etmelidir ve metni kendisi okuduğunda bu yanlışını düzeltmeye çalışmalıdır.

Böylece yöntem uygulandıkça farklı öğrenim becerilerine daha katkı sağladığı görülmüştür. Öğrenciler öğrendikleri yabancı dilin sesbilgisinin de bilincine varıp çözümleneceklerdir.

Dinlemenin üçüncü ve son aşamasında metin tekrar okundu ve bu kez de farklı gruplar oluşturularak tekrar elde edilen bilgiler grup içerisinde paylaşıldı. Öğrenciler bu süreci aktif bir biçimde yerine getirdiler. Bunun nedeni de, bu sürecin grup çalışması ile yapılmasından dolayı öğrencilerin böylece dersten sıkılmadıkları ve bu sürecin oyun havasında geçtiği gözlemlenmiştir. (bkz. Aydoğu, 2006, s. 51)

Metin üçüncü defa tekrar dinletildiğinde grup halinde olan öğrencilerin konuyu çözümlenmeleri istendi. Bu arada öğrenciler metni dikkatli bir şekilde dinlediler ve notlar aldılar. Dinleme sonrasında tekrar kendi grupları içerisinde metnin konusuna yönelik ne anladıklarını tartıştılar. Daha sonra ise, grupların her biri metinden ne anladıklarını tüm sınıfa anlattılar. Grupların tamamı, metnin tümünü değil de, kısmen ne anladıklarını ifade ettiler ve metnin tamamı hakkında tahminlerde bulundular. Böylece konuyu çözümlenmeye çalışarak içerik anlaşılmasına başlandı.

Okuma adlı ikinci üst aşamanın birinci aşamasında metnin aslı tüm öğrencilere yazılı olarak dağıtıldı ve öğrencilerden sessiz bir şekilde bireysel olarak metni okumaları istendi. İkinci okuma sırasında, bilmedikleri sözcüklerin altını çizmeleri istendi. Öğrenciler bu doğrultuda sessiz bir şekilde metni okudular ve bilmedikleri kelimeleri önce yanındaki arkadaşına, sonrada gruptaki arkadaşlarına yönelttiler. Bunun üzerine, tüm grubun bilmediği, anlamını çıkaramadığı sözcükleri öğretmene yönelttiler ve öğretmen de kelimelerin anlamını öğrencilerin ana dilinde verdi. Tüm bilinmeyen kelimeler tahtaya yazıldı.

Sözkonusu aşamanın üçüncü aşamasında yukarıda belirtilen etkinlik sonrasında öğrencilerin '**Ortak bir Sözlüğü**' oluşmaktadır. Bunun üzerine öğrenciler tekrar metni okudu, sözcüklerin altını çizdi ve gruplar arasında bilgi alışverişi yapıldı. Böylece öğrencilerin sözlüğüne yeni kelimeler eklendi.

'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi'nin yazma becerisini geliştirmeye yönelik olan Lingua-Puzzle adlı aşamada, dağıtılan metinler öğrencilerden toplandı ve metnin ilk bölümü öğrencilere birkaç kez dinletilip, duyduklarını yazmaları istendi. Öğrenciler dikkatli bir şekilde duyduklarını yazdılar. İkili gruplar halinde birbirlerinin yazdıklarını karşılaştırdılar, hataları düzelttiler ve eksikleri tamamladılar.

Burada dikte'nin amacı sadece yazım hatalarını belirlemek değil, aynı zamanda öğrenciler sözcüklerin telaffuzlarını duyarak yabancı dilde kulak dolgunluğu kazanarak bilmedikleri kelimelerin de yazımında kolaylık elde etmektedirler. (bkz. Chopan, 2008, s. 4)

Metnin gerçek hayatla ilgili ve zevkli bir konusunun olması, öğrencilerin derse karşı ilgisini arttırdı. Aynı zamanda metni anlamak için meraklanmaları ve çözmeye uğraşmaları onların derse ne kadar istekli olduklarının da bir göstergesidir.

Son aşamada öğrencilere metinle ilgili sorular yöneltildi. Öğrenciler sorulara dikkatlice ve genellikle başarılı bir şekilde cevap verdiler.

Farklılıkla Yeni Heyecanlar

Uygulama sonunda öğrencilerden alınan dönütten ve yazdıkları yorumlardan dersin çok verimli geçtiği ve öğrencilerin yöntemi benimsedikleri görülmüştür. Normal şartlar altında çok rahat anlaşılmayacağını belirttikleri metni bu yöntem sayesinde aşama aşama rahat bir şekilde anladıklarını belirtmişlerdir.

Bu uygulamanın sonunda öğrencilere yöntem hakkındaki yorumlarını yazmaları istenmiştir ve bu uygulamayla alternatif yöntem olarak adlandırılan 'Yabancı Dili Geliştirme' adlı yöntemin amacına ulaştığı görülmüştür. Bu yöntemle öğrencilerin genelini yapılan dersten zevk aldığı sonucuna varılmıştır ve öğrenci yorumlarından etkili öğrenmenin gerçekleştiği görülmüştür.

Öğrencilerin yöntemle ilgili fikirleri değişiklik yapılmadan bu bölümde verilerek yorumlar üzerinde değerlendirme yapılmıştır.

Hikayeyi ilk defa dinlediğimde hiçbir şey anlayamayacağımı düşünmüştüm. Ama yapılan aktivitelerin aşama aşama olması bu korkularımı giderdi. Gerçekten çok güzel ve çok eğlenceli bir aktivite idi. Pair-work ve group-work yapmamız sınıf-içi iletişim için çok önemliydi. Yeni kelimeleri daha kalıcı bir şekilde öğrendiğimi düşünüyorum. Hikayenin ilgi çekici olması da dersi zevkli kılan bir diğer unsurdur. Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Bizler de meslek hayatımızda kullanacağız bu yöntemi. Dankeschön! (M.Y.)

Öğrenciler yeni karşılaştıkları yöntemlere karşı korktuklarından dolayı önyargılı olsalar da ders işlendikçe alternatif öğretim yöntemlerinden biri olan 'Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi'ni benimsemeleri zor olmamıştır. Dersin eğlenceli olması, öğrencilerin birbirleriyle iletişim halinde olmaları ikinci yabancı dil dersine karşı olan olumsuz fikirlerinin ortadan kalkmasına neden olmuştur.

Okuma aktiviteleri sıkıcı olarak algılanır. Öğrenciler metne ilgi duymaz ve okumak istemez. Fakat bu teknik hem eğlenceli hem de merak uyandırıcıydı. Isındırma aktiviteleri sonrasında sıra okumaya gelince ilgiyle, sonucu merak ederek okudum. Öğretmenin müdahalesi azdı. Kendi kendimize öğrendik ve anladık metni. Demek ki Almanca uygun yöntemlerle öğretilirse o kadar zor değilmiş. (A.D.)

Yabancı dil öğretiminde doğru yöntemin kullanılması, sözkonusu yabancı dil hakkında öğrencilerin ön yargılarının ortadan kalkmasına neden olmakta ve olumlu düşüncelere yöneltmektedir. Seçilen metnin öğrencilerin ilgi alanına girmesi, çok karmaşık olmaması derse karşı daha ilgili olmalarını sağlamaktadır. Dersin öğrenci

merkezli olması ve derse öğretmenin çok fazla müdahale etmemesi öğrenciler arasındaki iletişimi arttırmakla kalmamakta, aynı zamanda derslerin daha verimli, heyecanla beklenmesini derse devam etme isteğini desteklemektedir.

Hiç anlayamadığımız bir parçayı bile çok az uğraşarak rahatlıkla anlayabileceğimizi öğrendik. Tüm sınıfın katılımı sağlandı ve dinleme, okuma, kelime öğrenme gibi birçok aktivite bir arada yapıldı. (S.M.)

Öğrencilerin de belirttiği gibi, bu yöntem sadece tek bir beceriyi geliştirmemektedir. Öğrenciler bu yöntemle dört beceriyi aynı anda geliştirme ve faaliyete geçirme imkanı bulmaktadır. Bu da öğrenilen dilin bu yöntem sayesinde en iyi şekilde öğrenilmesini sağlamaktadır. Kısaca, öğrenciler metni duymakta, okumakta, yazmakta. Ayrıca dinleme bölümünde/aşamasında öğrenciler telaffuzlarıyla birlikte yeni kelimeler duyarak öğrenmekte ve bunların sonucunda konuşma eylemine daha rahat geçebilmektedir.

Bir dersi ilginç hale getiren faktörlerden birisi öğrencinin dikkatini farklı materyallerle ve yöntemlerle çekebilme. Dersin başında parçayı dinlememiz, sonra notlarımızı grupla çalışarak yorumlarda bulunmamız çok dikkat çekiciydi. Kısacası geleneksel yöntemle değil de, bu şekilde dersi işlemek daha eğlenceliydi. Klasik yöntemlerin dışında dersi işlemek çok eğlenceliydi. (D.D.)

Öğrencinin yapmış olduğu bu yorumdan da anlaşıldığı üzere; yabancı dil öğretiminde geleneksel yöntemlerin kullanılması öğrenciyi sıkmakta, öğrencinin derse karşı isteksiz hale gelmesini sağlamaktadır. Öğrenciler artık dersi eğlenceli bir şekilde işlemesini istemektedir. Alternatif yöntemler de dersi eğlenceli hale getirmek için kullanılabilir en önemli araçlardan biridir.

Elbetteki öğretmen geleneksel yöntemleri de kullanacaktır. Ancak geleneksel yöntemler doğru zamanda ve yerde kullanılmadığından dersin verimini düşürmektedir. Bu nedenle öğretmen gerektiğinde uygun yerlerde her türlü yöntemden yararlanmalıdır.

Yaptığımız aktivite gerçekten güzeldi. Adım adım ilerledik. Öğretmen merkezli değildi. Öğretmen bir yardımcı gibiydi. Öğrenciler keşfederek öğrendiler. Yanlış söyledim, hata yaptım gibi bir korku yoktu. Bu yöntemi uygularken iyi organize etmek gerekiyor sınıfı. Öğretmenin sorular sorarak öğrencileri yönlendirmesi güzeldi. (D.U.)

Bu yöntemle işlenen derslerde tüm öğrencilerin derse dikkat kesilmesi, dersi dikkatle takip etmesi gerekmektedir. Çünkü bu yöntemde öğretmen yardımcı konumundadır. Öğretmenin ders esnasında öğrencilere ne yapmaları konusunda doğru yönlendirmesi gerekmektedir. Yapılan aktivitelerde öğrenciler konuyu keşfetmek durumundadırlar. Burada kendini ifade edemeyen öğrenciler aslında isteyince bir şeyler yapabildiğini görmektedirler. Arkadaşlarıyla iletişimi de bu yöntem sayesinde güçlenmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada alternatif bir yöntem olan ‘Yabancı Dili Geliştirme Yöntemi’ tanıtılmıştır. Belirli aşamalardan oluşan bu yöntem sınıf içerisinde düzgün ve doğru bir şekilde uygulandığında olumlu sonuçlar vermiştir. Öğrencilerden elde edilen dönütler yabancı dil dersinin sadece dil bilgisi öğretiminden oluşmadığını, hatta dil bilgisi hiç devreye girmeden de bazı şeylerin öğretilebileceğini göstermiştir.

Önemli bir unsur da öğrenciler bağımsız, bireysel ve grup çalışmalarına daha korkusuz yaklaşmışlar ve büyük bir zevk almışlardır. Kısaca öğrenmenin, öğretmen merkezli olması gerektiğini görmüşlerdir.

Amaç, alternatif öğretim yöntemlerinin tanıtılmasıyla sadece üniversitelere yenilik getirmek değil, aynı zamanda ilk ve ortaöğretimde okuyan öğrencilerine de yabancı dil derslerini sevdirmektir.

KAYNAKÇA

- Aydoğu, C. (2006), Yabancı Dil Sınıflarında İşbirlikçi Grup Çalışması, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 31, 49-56
- Buttaroni, S./ Knapp, A. (1988), *Fremdsprachenwachstum. Anleitungen und sprachpsychologischer Hintergrund für Unterrichtende*, Fernkurse der Wiener Volkshochschulen, Wien
- Buttaroni, S. (1997), *Fremdsprachenwachstum Sprachpsychologischer Hintergrund und Didaktische Anleitungen*, Hueber Verlag, İsmaning
- Chopan, S. M. (2008), *Diktate- Probleme und Herausforderungen im Rechtschreibunterricht*, <http://www.grin.com/e-book/116968/diktate-probleme-und-herausforderungen-im-rechtschreibunterricht>, Erişim tarihi: 12.09.2010
- Dahlhaus, B. (1998), *Fertigkeit Hören*, Fernstudieneinheit 5., Langenscheidt, Berlin
- Darancık, Y. (2008), *İkinci Yabancı Dil Öğretiminde Alternatif Yöntemlerin Almanca Edebi Metinlerle Uygulanması*, Yayımlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Demirel, Ö. (2010), *Yabancı Dil Öğretimi*, Pegem Yayınları, Ankara
- Ehlers, Swantje (1996), *Lesen als Versehen*. Fernstudien 2, Langenscheidt, Berlin
- Gülerer, S./ Batur, Z. (2004), Yanlış Okuma Tutum ve Davranışları, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt VI , Sayı 2, 77-88.

Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 21, Sayı2, 2012, Sayfa 255-268

Lewandowski, T. (1994), *Linguistisches Wörterbuch 3*, Quelle & Meyer, Heidelberg

Ortner, B. (1998), *Alternative Methoden im Fremdsprachenunterricht. Lerntheoretischer Hintergrund und Praktische Umsetzung*, Hueber Verlag, Ismaning

